

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta esce de 2 ori: Mercuria si Dumineca, F6ia, candu concedu ajutoriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunat6ria.

Brasiovu 4 Iuliu 22 Iuniu 1866.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Transilvania.

Noi **Franciscu Iosif**, din gratia lui Ddieu Imperatul Austriei etc. etc.

Iubitiloru credintiosi! Candu in dilele din urma ale anului de curundu trecutu amu salutat si intrebuintiatu colucrarea legislativa a boeriloru si reprezentantiloru iubitei Nostre Ungarie adunati in giurulu Nostru, o féceramu in sperantia, ca binefacerile pazei, cari le gustati atunci neturburati, voru fi duratorie pentru t6te pop6rele imperiului nostru.

Ac6sta sperantia spre adunc'a n6stra dore-re, dispar6.

E cunoscutu in antea boeriloru si reprezentantiloru originea grelei situatiuni, carea in desvoltarea sa finale nia silitu, pentru sustinerea neviolabile a integritatii teritoriala si a pusetiunii de putere mare ascurate prin conventiunile internatiunale ale tierelor6 N6stre ereditate de la antecesorii nostri, a ne intinde la medioloculu extremu alu aperarii proprie si la respingerea cu arme a atacului acestui nedreptu.

Pondulu suferintieloru n6stre interne, cari in minutele decidorie ni a inundatu parintesc'a anima, lu mari sentimentulu, ca calamitatea ac6st'a chiar atunci a trebuitu se ne ajunga, candu urmarindu suprem'a problema a chiamarii n6stre de domnitoriu ni amu propusu de puntu de plecare organizarea constitutiunale a relatiuniloru interne ale imperiului nostru, si in legatura cu ac6st'a staverirea constanta a administratiunii publice si interne a autonomiei iubitei n6stre Ungarie, a carui (puntu de plecare) fundamentu e formatu din increderea resuscitata intre domnitoriu si poporele sale, si din impacarea ecitabile a intereselor comuni.

Ne imple anim'a de bucuria, ca amu potutu fi martorii insufletitulu resunetu, cu care primira credintiosele popore ale Ungariei realizarea intentiunii n6stre; martorii unei resolutiuni serioase, cu carea, boerii si reprezentantii tieriei, insusindune scopulu de domnitoriu au plecatu spre deslegarea acelei parti a problemei comuni, carea cade asupra loru.

Precum cu indestulire amu privitu si la activitatea, carea diet'a a voitu a o desvolta, pe langa toti nuorii redicati in giurulu orisonului imperiului, si calca suscepta, nu o au gresitunice prin aceste, nice prin pregatirile de resboiu, care rechiamu de nou sacrificiele natiunii.

Ei — dara e cu nepotintia a ne retrage de la recunoscerea durerosu, ca sucesulu causei, care tuturor'a ni jace la anima, inainte de t6te aterna de la nisicea perfecta a spiritelor6 — de la cea mai sublima binefacere a pazei, — éa de alta parte apararea imperiului atacatu chiar in existintia sa ni rechiamu cea mai mare grige de domnitoriu.

Singuru numai sil'a neaternatorie de la noi, carea avendu intentiunea a o evita pana la line'a extrema a onorei e, inaintea carei inchinandune suntemu siliti a amana consultarile salutarie incepute de boerii si reprezentatii adunati.

Ac6st'a o facemu cu acea sperantia, ca pr6naltulu despunatoriu despre sortea domnitoriloru si pop6lororu, caoigandu causei drepte invingere, armelor6 santite de elu triumfu finale, catu mai ourundu Vom6 pot6 éra si conchiama diet'a Ungariei, si indemnati de documintele ali-pirei fidele si pana acuma dovedite, facia cu tempestatile ce se potu ivi, pe langa propriane conducere Vom6 pot6 esoperá sevarsirea definitiva a operei incepute de noi.

Candu asecuramu pe boerii si repr. tieriei precum si pre iubitele N6stre pop6re despre gratia N6stra, dechiaramu totuodata diet'a presinte prin Noi conchiama de amanata.

Datu in capital'a si resiedinti'a imperiale Vien'a in Austri'a 24. juniu 1866.

FRANCISCU IOSIFU m. p.

Georgiu Mailath m. p.

Ioane Barthos m. p.

Nevoi urbariale in Transilvania.

Aceia carii au urmaritu cu luare aminte nu numai discutiunile foiloru publice ci si desbaterile dietei transilvane din 1864 decurse asupra fataleloru procese urbariale din ac6sta ti6ra, cum si asupra modulului despagubirii boeriloru pentru fostii lor6 iobagi; aceia carii isi insemnara prea interesantele scandale culesu in ac6sta materia de catra deputatulu Herbert totu in an. 1864; aceia carii or6dea pe atunci ca atata demascare a metodului despagubirii va fi desohistu si ochii tribunaleloru, si ai ministeriului de finantia, — afla acum ca parte mare din acelea discutiuni si desbateri au fostu nucu aruncate in parete. Cu ac6sta nu voimu a sustiené, ca cele siese mili6ne despre care se dice ca sunt a se mai numera la cativa boieri si la institute nu s'aru fi liquidatu cu mai multa grija si scrupolu decatu se intemplase ac6sta pana la 1861, pentruca dupace in Transilvania deocamdata nu mai avemu dieta si nu mai potemu interpela pe nici unu reprezentante alu regimului, se prea intielége ca nici nu mai suntemu in stare de a petrunde la caratulu adeveru. Deci scopulu acestuiu scriptu alu nostru est6 numai a pune intrebarea, ca nu cumva se p6te intempla, cá unele despagubiri se se platéscu pentru aceleasi mosii iobagesci de cate doua ori din doua parti, precum unii deputati voiá a sci ac6sta si in an. 1864. S'au ivitu adica o multime de casuri, intru care mai multi boieri uitandu cu totul6 ca au priimitu dela statu despagubire pentru fostii lor6 iobagi, mai tardioru au pornitu procesu asupra acelorasi iobagi voindu a'i supune prin sentintiele tribunaleloru, ca aceiasi in ca se le mai platéscu o data mosiile séu sub titulu de dileri si curialisti, arendasi, séu de siculica haereditas. Amu vediuu apoi si unii ómeni de nimicu, carii intru ac6sta proedura nu voiescu a recun6sca nici o insielatiune nici o asuprire, nici unu scandalu; ba cunoscuramu tocma si ómeni din cleru, carii avura intru nimicu a lucra cu totuadinsulu, pentruca tocma boieri de clasa celoru susu atinsi se fia alesu la diete.

Scie tier'a intréga, ca despagubirile urbariale in Transilvania trecu preste sieptedeci mili6ne fiorini v. a. si ca acelu capitalu si interesele lor6 nici stranepotii nostri nu voru fi in stare de a le plati. De aici incheiemu ca ardelenii cu t6te grijile belice de acum o cestiune fatala precum este ac6sta nici pe unu minutu nu trebue se o pérda din vedere, precum si ca, déca vorbimu despre ea, se nu ne pregetamu a ne informa f6rte bine, pentruca se nu cademu si noi in scarnavulu pecatu alu calumniei, pe care 'lu comitu de atatea ori altii asupra n6stra. Deci in deductiunea n6stra de astadi ne vomu propti totu numai pe ecsemple, éra pentruca nici acelea se nu p6ta fi restalmacite, desfigurate si botesate de ura natiunala, — din cateva sate vomu alege mai totu de celea intemplete in comune maghiaro-secuiesci si cu boieri maghiaro-secui. Eata ecsemplele.

In comun'a Gyalakuta ereditii lui grafu Lázár Josef au luat6 despagubire pentru 67 iobagi, apoi in an. 1860 ii trasera in judecata sustienendu ca acelea mosii iobagesci aru fi alo-diatura (locu domnescu, locu boierescu), pretinsera sc6tarea lor6 din mosii si despagubirea prin fostii 67 iobagi de t6te robotele (dilele de lucru cate 104 pe anu) cum si de alte servitiuri

nefacute dela 1 Ian. 1850 pana la 1860. Vedi Nrii tribunalului de 1-a instantia: 2319, 2471, 2294, 2170, 2043, 2119, 2121, 2875, 2933, 2996, 2906, 1866, 3752, 3735, 3506, 3445, 3165, 3053, 3223, 3387, 3405, 3769, 3910, 3790, 3820, 3861, 3862, 3894, 3894, 3990, 4178, 4007, 4008, 4053, 4082, 4180, 4397, 4472 et 3 4444 etc. etc. ex anno 1860. Acestea procese inca totu mai curgu pe la instantiele mai nalte.

Acelasi boieru au mai pornitu in to cma de aceleasi procese in contra altoru 76 fosti iobagi din Medgyesfalva 6 din Náznánfalva. Totu procese de aceeasi natura au mai incaminatu:

Grafina Rhédei Agnes in contra 31 fosti iobagi din Erd6-Szt.-Gy6rgy.

Eredii lui Br. Kemény Pál si vid. Zeyk Jánosné nasc. graf. Teleki Krisztina in contra 42 fosti iobagi din aceeasi comuna.

Br. Balintith Josef, Mariaffi Lajos et Albert in c. 75 f. iobagi din Maros-Szt.-Anna.

Acestea familii boieresci numite mai in susu luasera pana in an. 1860 dela statu pentru aceiasi iobagi a conto desbagubirii urbariale v. a. fl. 59.410 cr. 75 1/4. Catu au mai luat6 dela 1860 inc6ce preste aceea suma, nu amu potutu afla cu securitate, aceea inse nu este greu a descoperi, numai se si ea cineva ostenté'a de a cerceta pe la respectivele organe ale ministeriului finantialoru. Unele din aceste procese (anume si ale lui Mariaffi si Balintith) s'au pertractatu la tribunalulu urbarialu din M.-Vásárhely abié in lun'a Febr. 1865.

In comun'a Kebele-Szt. Iván a trasu dn'a Szab6 Jánosné in procesu pe 9 f. iobagi in acelasu modu acestu procesu decurgea inca si in an. 1865, éra de s'au terminatu nu scimu.

Grafina Peiaosevics Markné n. gr. Bethlen Hermina trase in procesu pe 32 f. iobagi din Nyárád séu Szereda Szt.-Anna. Despagubirea urbariala luata dela statu prin acea coc6na pentru aceiasi iobagi se p6te vedé din tabelele de verificatiune de dato 6 Nov. 1856 subserisi: Bárdó si presied., Árosi adjunotu, T6r6k ajutoriu, si din respectivele actiuni judecatoreasci. Vedi si cunoscut'a carte a lui Dr. Grimm, fostu consiliariu gubern. in Sibiu si referinte in trebile urbariale.

Precatu scimu, cele mai multe din aceste procese s'au pertractatu in consuetu cu §§ii 18 si 28 din prean. patenta urbariala dela 1854, adica cá siculica haereditas, éra anume 63 din Gyalakuta s'au hotar6tu in Augusta 1861 prin tribunalulu urb. dela M.-Vásárhely in fav6rea boierului, s'au apelatu inse spre revisiune mai in susu. Ce s'au mai alesu din acelea procese, éra si n'amu aflatu cu securitate; atata inse scimu ca la in. curte de casatiune pentru mar. Principatu alu Transilvaniei in Vien'a o chili6ra mica este plina numai de procese urbariale pornite asupra iobagiloru sub titulu de siculica haereditas. Numai Ddieu scie candu se voru mai termina definitivu acelea procese, cum si altele mai multe care se afla la tribunalulu urbarialu din M.-Vásárhely pornite nu numai inainte de espirarea terminului ce se numesce fatalu, adica a terminului din urma pusu de imperatulu, dupa carele nici unu procesu nou urbarialu se nu se mai p6ta incepe, ci si dupa trecerea aceluasi sub preteste felurite. O multime de alte procese urbariale fostii iobagi le au si perdutu atatu din cauza ca satenii séu din saracia séu din gr6sa nesciintia au dormitu preste terminulu de infaci6siare, catu si pe la mai multe comune si tienuturi din lips'a totala de advocati nu numai capaci si generosi, ci si curagiosi pentruca se cutese a primi portareá acestoru feluri de procese nevoiescu, aducátore de scarba ura si persecutiuni. De si va fi deschisu regimulu ochii sei asupra acestoru impregiurari, éra si ea nu ne aflamu in stare de a

